

ARKITEKTUR

GHEGKLISTA BYGGPÅT

Byggplåt på tak och fasader kan vara allt från spektakulära och energismarta till mycket modesta. För att få önskat uttryck, optimerad funktion och rätt kostnadsnivå kan du ta hjälp av denna checklista.

Ett gott råd är att alltid – i ett så tidigt skede som möjligt, konsultera en plåtkonsult, plåtslagare eller leverantör. Det sparar både tid och pengar.

Kom ihåg! Byggnadsplåt på tak och fasad är alltid en långvarig relation. Korrekt utförd och underhållen håller den i 100 år.

9 PUNKTER ATT HA KOLL PÅ

FUNKTION

1.

För att taket och fasaden ska vara funktionell och skydda byggnaden är det bra att utgå från några grundläggande parametrar.

LÄGET

Byggnadens läge och därmed lufttyp, vind samt regn- och snömängder måste alltid tas med i beräkningarna. De olika plåtmaterialen har olika korrosionsbeständighet. Vid utsatt, kustnära läge gör sig t.ex. titanzink, aluminium och rostfritt extra bra. Höga vindhastigheter påverkar valet av infästningar och rik nederbörd kräver ett extra bra avvattningssystem.

TAKETS ELLER FASADENS LUTNING

Det falsade takets eller fasadens lutning bör inte understiga 1:10 (5,7 grader). Rostfritt stål går dock bra att svetsa och kan användas på platta tak.

MATERIALMÖTEN

Var uppmärksam på vilka andra material som finns på byggnaden. Plåt mot puts, trä eller andra metaller. De kan påverka varandra.

UTFÖRANDE

Om utförandet frångår AMA, är det bra att i ett så tidigt skede som möjligt konsultera både plåtslagare och plåtkonsult.

ÅRSTID FÖR PLÅTARBETET

När på året arbetet på byggnaden ska utföras spelar in. De flesta plåtmaterial klarar av att bearbetas även i minusgrader, men det finns undantag angående vissa material och färgbeläggningar.

GESTALTNING

2.

Byggplåt passar på allt från lilla fritidshuset, traditionella villan och stadskvarteret till stora arenan, robusta industrilokalen och spektakulära operahuset. Allt beror på val av material, bearbetning och utformning.

□ **PRODUKTER**

Färdiga produkter finns som band, skivor, olika varianter av profilerad plåt, kassetter, sandwichpaneler, komposit, pannplåt, takpannor och sträckmetall etc.

□ **PLÅTMATERIAL**

Mjukt och följsamt, stabilt, matt, spegelblankt eller transparent? En av de stora fördelarna med byggplåt är det breda utbudet av material och möjligheterna att bearbeta det. Oavsett byggnation, miljö och behov finns det alltid en lösning. Vissa av metallerna är mjukare än andra och därmed lättare att bearbeta. Välj därför material utifrån både bearbetningsegenskaper och uttryck.

□ **BEARBETNINGSMETODER**

Vanliga bearbetningsmetoder är lackering, infärgning, förpatinering, perforering, laserskärning, dekorvalsning, prägling, slipning och borstning.

INFÄSTNINGAR

3.

Vid alla slags konstruktioner måste stor uppmärksamhet ägnas åt infästningar och sammanfogning. Faktorer som spelar in är användningsområde, livslängd, materialkombinationer och design.

STYRKA OCH STYVHET

Det finns olika krav på infästningar beroende på om underlaget är av exempelvis stål eller trä.

BESTÄNDIGHET

Välj alltid ett fästelement lika ädelt eller ädlare än grundmaterialet samt anpassat till aktuell korrosionsmiljö. Skruv i austenitiskt rostfritt stål är det enda material som är tåligt nog att klara alla miljöer.

TÄTHET

Skruv för byggplåt ska ha ledad tätningsbricka med påvulkaniserat EPDM-gummi, med en hårdhet anpassad till rörelser i underlaget.

STANDARDER

Krav på CE-märkning gäller alla fästelement som omfattas av en harmoniserad standard. Vid hänvisning till EN1090-4 ska alla fästdon vara CE-märkta.

TAKSÄKERHET

4.

För att kunna underhålla tak på ett bra och säkert sätt, krävs tillträdes- och skyddsanordningar. De finns i många olika utföranden, för att smälta in, sticka ut eller rent av vara dekorativa på tak och fasader.

Hur tillträdes- och skyddsanordningar ska utformas anges i Boverkets regler, Arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS samt aktuella SIS- standarder och europeiska standarder (CE, ETA och Eurokoder). Se till att planera in taksäkerhetsanordningarna redan från start.

TAKSTEGAR

Behövs för att man på ett säkert sätt kunna förflytta sig på taket.

TAKBRYGGOR

Används för att komma åt skorstenar och ventilationshuvar.

NOCK- OCH TAKBRYGGA

Används som infästning av livlina vid takarbeten.

SKYDDSRÄCKE FÖR TAKLUCKOR

Ger en säker uppstigning på taket till anslutande stege eller brygga.

SNÖRASSKYDD

Håller kvar snön på taken.

MATERIALMÖTEN 5.

Materialmöten är ofta en praktisk förutsättning för det optimala byggandet, men också en estetisk upplevelse. Det finns alltid en byggplåt som passar för sammanhanget, men var lite extra uppmärksam vid vissa möten.

KEMIKALIER

Tryckimpregnerat trä och betong kan innehålla ämnen som påverkar plåten.

ÄDLA/OÄDLA METALLER

Vid kombination av mer och mindre ädla metaller kan de ädla metallerna orsaka korrosion på de oädla. Det finns nästan alltid en praktisk lösning för att skydda materialen från eventuella missfärgningar eller korrosion. Kontakta leverantörerna av de båda aktuella materialen för information.

ENERGISMARTA LÖSNINGAR

6.

Varje byggnad strävar efter att bli miljösmart. Det finns därför en mängd olika produkter, integrerade i eller speciellt anpassade för plåttak och plåtfasader.

INBYGGDA FUNKTIONER

Tak – och fasadprodukter finns med inbyggda funktioner, så som solceller.

MONTERINGSFÄRDIGA LÖSNINGAR

Färdiga lösningar för att på befintligt tak och fasad montera till exempel solpaneler.

PREFABRICERADE FASADER

Prefabricerade kompletta fasadpaneler med exempelvis isolering och inbyggd ventilationslösning.

SMARTA FÄRGBELÄGGNINGAR

Plåtens färgbeläggning kan ta vara på eller reflektera solens strålar.

MILJÖ

7.

Stål och metaller står för lång livslängd, litet underhåll, mycket hög återvinningsgrad och stora möjligheter till återbruk. Med rätt planering maximeras hållbarheten och miljöpåverkan minimeras.

BESTÄNDIGHET

Ett korrekt utfört och underhållet plåttak/fasad håller i 100 år.

ÅTERVINNING

Återvinning är kanske byggnadsplåtens bästa gren.

I princip all byggplåt återvinns. Det går också att välja plåtmaterial/produkter som till största delen består av återvunnet stål och återvunna metaller.

ÅTERBRUK

Eftersom byggplåten är mycket motståndskraftig går det ofta bra att återbruka materialen. Ta kontakt med ett plåtslageriföretag för att diskutera möjliga lösningar. Det finns fasadsystem anpassade för återbrukad plåt.

AVRINNINGAR

I vissa städer har det under en tid varit ett motstånd mot exempelvis koppar på tak och fasader med hänvisning till de ohälsosamma avrinningarna. Över 20 års oberoende forskning på KTH i Stockholm, avdelningen för yt- och korrosionsvetenskap, visar dock att detta inte är ett problem.

KOSTNAD

8.

Oavsett budget, så finns det ett plåtmaterial och en plåtprodukt som passar. I kombination med lång livslängd och litet underhåll finns alla förutsättningar för att bygga kostnadseffektivt med byggplåt.

MATERIALVAL

Det är ingen hemlighet att inköp av till exempel stålplåt är billigare än koppar. Därmed inte sagt att det alltid är mest ekonomiskt att välja det som är billigast att köpa in. Välj rätt material för rätt projekt.

PRODUKTVAL

Beroende på projektets utformning och storlek kan det vara effektivt att välja exempelvis sandwichpaneler, kassetter eller profilerad plåt.

UTFORMNING

Ett tak med torn, kupor och andra hinder, tar längre tid att lägga än ett enklare villatak.

PREFABRICERADE LÖSNINGAR

Det finns en mängd olika prefabricerade tak och fasadlösningar. Från hela moduler till enskilda paneler.

UNDERHÅLL

Planera och utforma för att minimera underhållet och förenkla tillgängligheten för underhåll, så som rengöring och takskotning.

INNOVATION

9.

Tack vare det breda utbudet, formbarheten och möjligheten att integrera teknik är byggplåten optimal för att skapa nya uttryck och funktioner för såväl tak som fasader.

HAR DU TANKAR OCH IDÉER UTANFÖR BOXEN?

Metallfasader som andas, interagerar med förbipasserande och skiftar färg efter väder, är redan här.

Har du tankar och idéer som rör sig utanför de "vanliga" tankegångarna? Hör av dig, så försöker vi se till så att du får rätt kontakter.

DET ÄR VI SOM ÄR SVENSK BYGGPLÅT:

ARCELORMITTAL

ARECO

BEVEGO

DALA-PROFIL

LINDAB

PLANNJA

PLÅT & VENTFÖRETAGEN

PREFA

RHEINZINK

SSAB

TATA STEEL

SVENSKBYGGPLAT.SE

SB SVENSK BYGGPLÅT

BRANSCHORGANISATIONEN FÖR TAK- OCH FASADPLÅT